

AGRÁRGAZDASÁGI FIGYELŐ

(Gazdasági folyamatok és statisztikai eredmények)

Agrárgazdasági Figyelő
V. évfolyam, 4. szám, 2013

2013. december 20.

Megjelenik negyedévente

Felelős szerkesztő

Bojtárné Lukácsik Mónika

lukacsik.monika@aki.gov.hu

Közreműködött

Agrárpolitikai Kutatások Osztálya

Piaci Információs Osztály

Statisztikai Osztály

Kiadó

Agrárgazdasági Kutató Intézet

Főigazgató: Dr. Kapronczai István

H-1093 Budapest, Zsil utca 3-5.

Postacím: H-1463 Budapest, Pf.: 944

Telefon: (+36 1) 476-3060

Fax: (+36 1) 217-7037

www.aki.gov.hu

aki@aki.gov.hu

ISSN 2063 1707

A kiadványokkal kapcsolatban részletes felvilágosítást ad:

Mihók Zsolt

Telefon: (06 1) 476-3064

Tartalomjegyzék

I. Az elmúlt negyedév legfrissebb információi.....	3
A Mezőgazdasági Számlarendszer (MSZR) első előzetes eredményei 2013-ra vonatkozóan.....	3
Az őszi mezőgazdasági munkák alakulása	4
Az öntözés helyzetének alakulása.....	5
A beruházások várható alakulása a mezőgazdaságban 2013-ban	6
Állatvágások a hazai vágóhidakon.....	7
Termelői és feldolgozó értékesítési árak.....	8
Kiskereskedelem.....	12
Külkereskedelem.....	12
A műtrágya értékesítés alakulása 2013. I-III. negyedévben.....	13
II. Mi történt az agrárgazdaságban?.....	15
III. Szemelvények az AKI kiadványaiból.....	17
Horvátország az EU-ban.....	17
A közösségi tejkvóta megszüntetésének várható hatásai	17
IV. Az agrárgazdaságot jellemző adatok.....	18

Minden jog fenntartva. A kiadvány bármely részének sokszorosítása, adatainak bármilyen formában (nyomtatott vagy elektronikus) történő tárolása vagy továbbítása, illetőleg bármilyen elven működő adatbázis kezelő segítségével történő felhasználása csak a kiadó előzetes írásbeli engedélyével történhet.

I. Az elmúlt negyedév legfrissebb információi

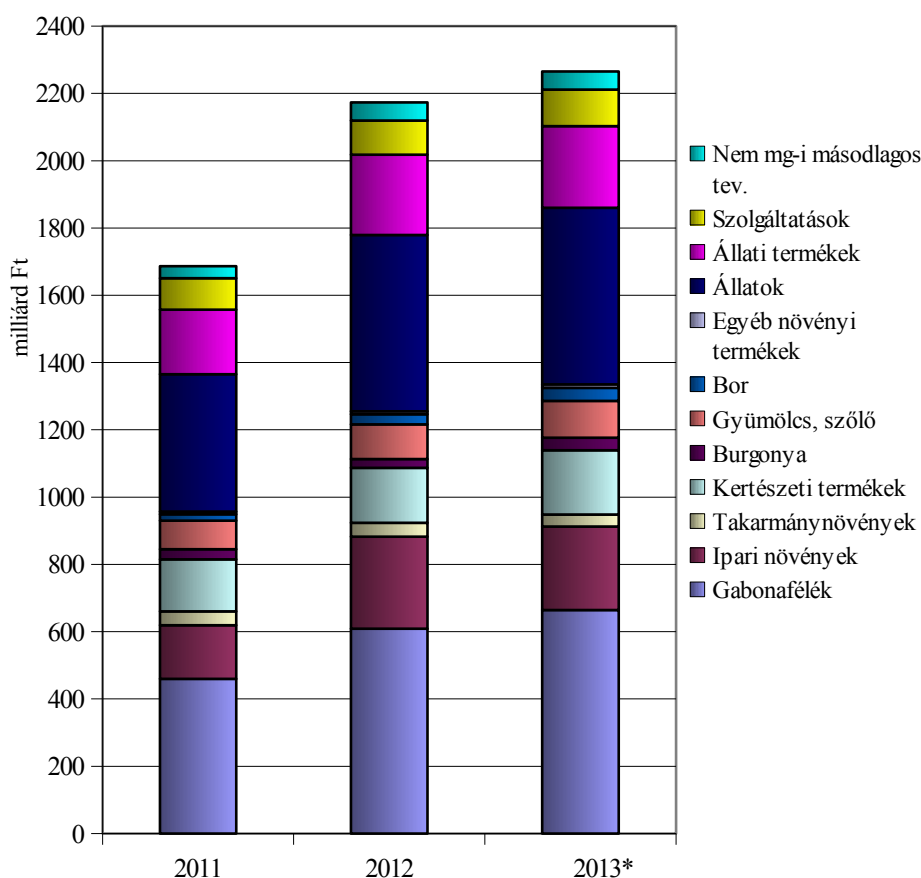
Az Agrárgazdasági Figyelő első fejezetében azokat az információkat közöljük, amelyekkel az elmúlt három hónapban gazdagabbak lettünk. Az ágazatot jellemző, az elmúlt három évre vonatkozó statisztikai adatokat a IV. fejezetben adjuk közre.

A Mezőgazdasági Számlarendszer (MSZR) első előzetes eredményei 2013-ra vonatkozóan

Az MSZR első előzetes eredményei alapján 2013-ban a mezőgazdaság teljes kibocsátásának folyó alapáron számított értéke 4 százalékkal meghaladta a 2012. évi eredményt. Az előzetes adatok alapján a mezőgazdaság teljes bruttó kibocsátásának volumene a 2012. évi 10 százalékos csökkenés után, 2013-ban 12 százalékkal magasabb az előző évinél, mivel a növényi termékek kibocsátásának volumene 22 százalékkal nőtt, az állatok és állati termékek termelésének volumene viszont 3 szá-

zalékkal elmaradt az előző évi szinttől. A mezőgazdasági termelők árak 2013-ban átlagosan 7 százalékkal csökkentek 2012. évihez viszonyítva. A növénytermesztési és kertészeti termékek termelők árának színvonala 12 százalékkal alacsonyabb, az élő állatok és állati termékeké 3 százalékkal magasabb, mint az előző évben. A volumen- és árváltozás eredményeként a növénytermesztési és kertészeti termékek kibocsátásának értéke 6 százalékkal emelkedett, az állatok és állati termékek kibocsátásának értéke az előző évi szinten alakult. Az alaptevékenységek kibocsátásának folyó alapáron számított értéke összességében 4 százalékkal haladja meg az egy évvel korábbi értéket.

1. ábra: A mezőgazdasági termelés kibocsátásának alakulása

Megjegyzés: A 2013. évi adatok előzetesek

Forrás: AKI Statisztikai Osztály, KSH

A két alaptevékenység, a növénytermelés és a kertészet, illetve az állattenyésztés kibocsátásának aránya az előzetes kalkulációk alapján 2013-ban 63,5-36,5 százalékkal. Ez az arány 2012-ben 62,2-37,8 százalék volt, azaz 2013-ban csökkent az állattenyésztés aránya, amely elsősorban a növénytermesztés erős volumenemelkedésének következménye.

A folyó termelő-felhasználás értéke 3 százalékkal emelkedett 2013-ban. A termelés során közvetlenül felhasznált inputok mennyisége és ára is kis mértékben emelkedett. A folyó termelő-felhasználás legnagyobb tételét jelentő takarmányköltség 2 százalékkal magasabb, mint 2012-ben. A felhasznált műtrágya és talajjavító szerek volumene 5 százalékkal emelkedett, ára viszont mérséklődött, így költsége alig több mint 2 százalékkal haladta meg a 2012. évit. Az energiaköltség az alacsonyabb áraknak köszönhetően az előző évi szinten alakult, a vetőmagköltség 6 százalékkal nőtt.

Mivel a folyó áron mért kibocsátás 4 százalékkal, a folyó-termelő felhasználás értéke pedig 3 százalékkal emelkedett, így a bruttó hozzáadott érték 6 százalékkal nőtt 2013-ban. Ebben az évben 100 forint értékű folyó alapon mért kibocsátás előállításához 65 forint értékű inputot használtak, amely megegyezik a 2012. évi értékkel. A mezőgazdaságban dolgozók jövedelemhelyzetét vizsgálva megállapítható, hogy 2013-ban az egy teljes munkaidős (fizetett és nem fizetett) dolgozóra számított mezőgazdasági tevékenységből származó reáljövedelem 4 százalékkal emelkedett.

Az őszi mezőgazdasági munkák alakulása 2013. 11. 25-ig

Talajelőkészítést az őszi vetésű növények alá a tervezetnek megfelelően 1 millió 721 ezer hektáron végeztek a gazdák. Őszi mélyszántás a tavaszi vetésű növények alá, 1 millió 493 ezer hektáron történt. Az őszi vetésterület nagysága 2013-ban 12 ezer hektárral haladta meg az előirányzottat. A gabonafélék vetésterülete 1 millió 470 ezer hektár, amely a tavalyi évet 1 százalékkal, az elmúlt öt év átlagát pedig 3,5 százalékkal haladja meg.

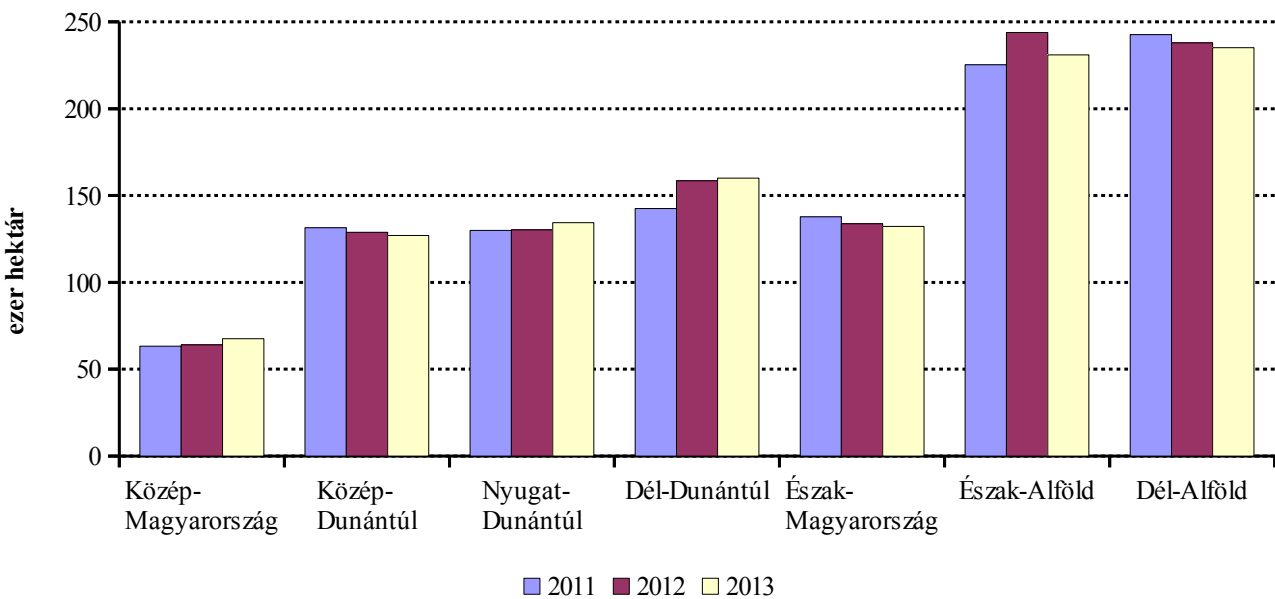
A búza (durumbúzával együtt) vetésterülete 1 millió 102 ezer hektár, ami alig 1 százalékkal marad el a 2012. évitől.

Őszi árpat 209 ezer hektár területen vetettek. A tritikálé vetésterülete 5 százalékkal nőtt, elérte a 125 ezer hektárt, a rozsé nem változott az elmúlt évhez képest.

A repce vetésterülete 2007-2011 közötti folyamatos emelkedése után 2012-ben jelentősen visszaesett, azonban az idén megközelítette a 220 ezer hektáros nagyságot.

A nem éppen mindig kedvező időjárás ellenére 2013-ban kimagaslóan jó terméseredményekkel dicsekedhet a legtöbb szántóföldi növénytermesztő.

2. ábra: Búza vetésterületének alakulása régiónként 2011-2013. novemberében

Forrás: AKI Statisztikai Osztály

Burgonyából az előző évhez képest 22 százalékkal kisebb területről, mintegy 23 tonna/hektáros termésátlag mellett 400 ezer tonna került betakarításra.

A cukorrépa betakarítandó területe 17 ezer hektár helyett, mindössze 15,6 ezer hektár lett, ám a kedvező 50 tonna/hektár termésátlaggal számolva 783 ezer tonna mennyiséget szedtek fel a földekről a gazdálkodók.

Legfontosabb olajos növényünket, a napraforgót 605 ezer hektáron vetettek. A termés 1,5 millió tonna volt, amely a 2012. évhez képest 200 ezer tonnával több, az ideai termésátlag 2,5 tonna/hektár. A betakarított termés 96 százaléka kerül olajipari feldolgozásra, a többi egyéb célra hasznosul. A legtöbb napraforgómagot Békés, Jász-Nagykun-Szolnok, Szabolcs-Szatmár-Bereg, és Borsod-Abaúj-Zemplén megye termeszt.

Kukoricát (hibrid vetőmag nélkül) 1,2 millió hektárról takarítottak be, a termés 6,8 millió tonna, a termésátlag 5,6 tonna/hektár.

Zöldségfélékből az ideai évben 49 ezer hektárról, – ami a tavalyi évet ezer hektárral haladja meg – 861 ezer tonna termést takarítottak be.

A hazai gyümölcsstermesztésben az alma évtizedek óta meghatározó szerepet tölt be. Az előző évhez képest 2 ezer hektárral csökkent az alma ültetvények területe. Ennek és a kora tavaszi télies időjárásnak köszönhetően 30 ezer tonnával maradt el az ideai leszüretelt alma mennyisége a tavalyi évtől. Az országos alma termés-

mennyiség 50 százalékát a szabolcsi, 12 százalékát a Borsod-Abaúj-Zemplén megyében termelt alma adja.

Az őszibarack termelése a 2013-as évben nagyon kedvezően alakult, az előző évhez képest háromszor több (53 ezer tonna) mennyiség termelt a tavalyi évvel megegyező (5,3 ezer ha) termőterületről.

A leszüretelt szőlő mennyisége az idén 530 ezer tonna, ami 140 ezer tonnával (30%-kal) több, mint az előző évi termés. Az egy hektárra számított 7,4 tonna termésátlag, a 2012. évit 28 százalékkal haladja meg. A szőlő-termés 96 százalékát bornak dolgozzák fel.

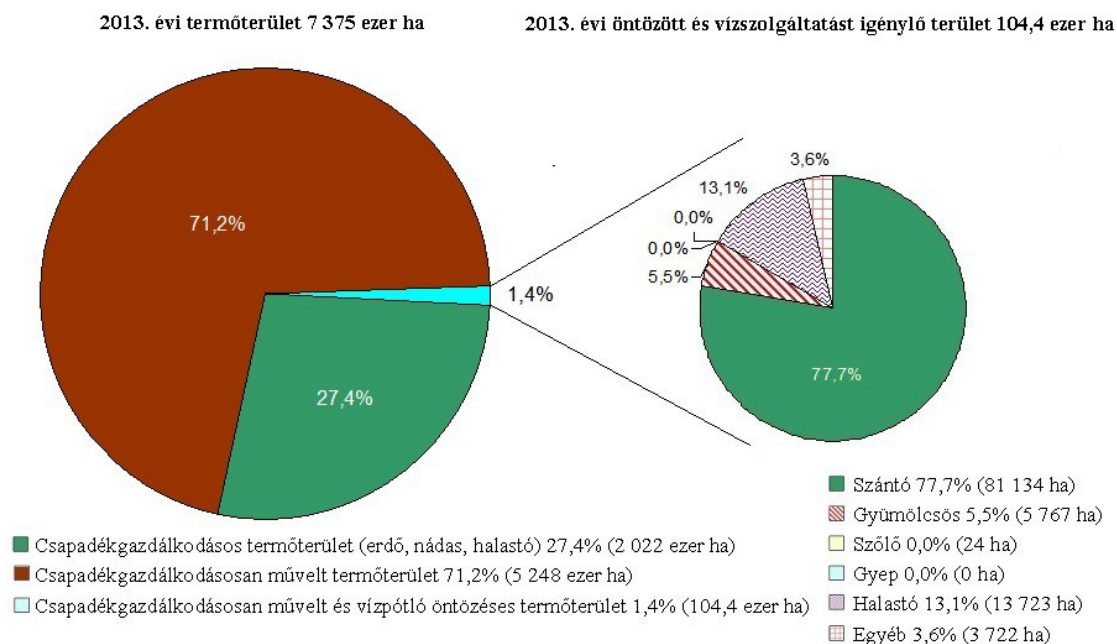
Az öntözés helyzetének alakulása

Hazánk mezőgazdasági területének 98,6 százalékán csapadékgazdálkodás folyik és csak 1,4 százalékán történik vízpótló öntözés.

Az adatszolgáltatásra kötelezett gazdaságok körében 2013-ban végzett megfigyelés alapján, a vízjogilag engedélyezett öntözhető terület 195 ezer hektár, amely a tavalyi évhez képest közel 1 százalékkal emelkedett.

Az öntözhető szántóterület 151 ezer hektár, amely megegyezik a tavalyi évvel. Ezen belül a kukorica öntözhető területe 14 százalékkal emelkedett, míg a napraforgó területére kapott öntözési engedélyek 28 százalékkal csökkentek. Legnagyobb mértékű emelkedés a dohánynál, a legnagyobb visszaesés pedig a szója vízjogilag engedélyezett öntözhető területénél mutatható ki.

3. ábra: 2013. évi öntözött termőterület aránya

A zöldségféléken belül a csemegekukorica területére kapott öntözési engedélyek a tavalyi évhez képest 18 százalékkal emelkedtek, míg az uborka esetében 60 százalékkal csökkentek. Az elmúlt két évben a gyümölcsösök engedélyhez kötött öntözhető területe csökkenő tendenciát mutat. Az idei évben 10 százalékos a visszaesés a tavalyi évhez képest, azaz idén közel 1100 hektárral kevesebb gyümölcsösre adtak ki vízjogi engedélyt. Míg a ribizlinél kiemelkedően, két és félszeresére ugrott meg az öntözhető terület, addig a szedernél 66 százalékkal esett vissza. A gazdák szinte ugyanakkora szőlő területre kértek öntözési engedélyt az idén, mint a múlt évben. Az öntözhető gyepterület a tavalyi évhez hasonlóan tovább csökkent, 28 százalékkal.

A halastavak feltöltésére 4 százalékkal nagyobb területre kértek engedélyt a haltermelők, mint az elmúlt évben. Az öntözhető egyéb terület (erdő, fásítás) 16 százalékkal emelkedett.

A tényleges, összes megöntözött terület 104 ezer hektár, amely 5 százalékkal haladja meg az előző évet.

A növények termelése során, minden idők legnagyobb vízmennyiségével pótolták a gazdák a csapadékhiányt. A szárazság enyhítésére kiöntözött vízmennyiség 2013-ban 232 millió m³ volt, amely 7 százalékkal meghaladja a múlt évi kiöntözött vízmennyiséget. A szántóterület öntözésére 138 millió m³-t, ezen belül kukorica öntözésére 39 millió m³ vizet használtak fel. Leginkább

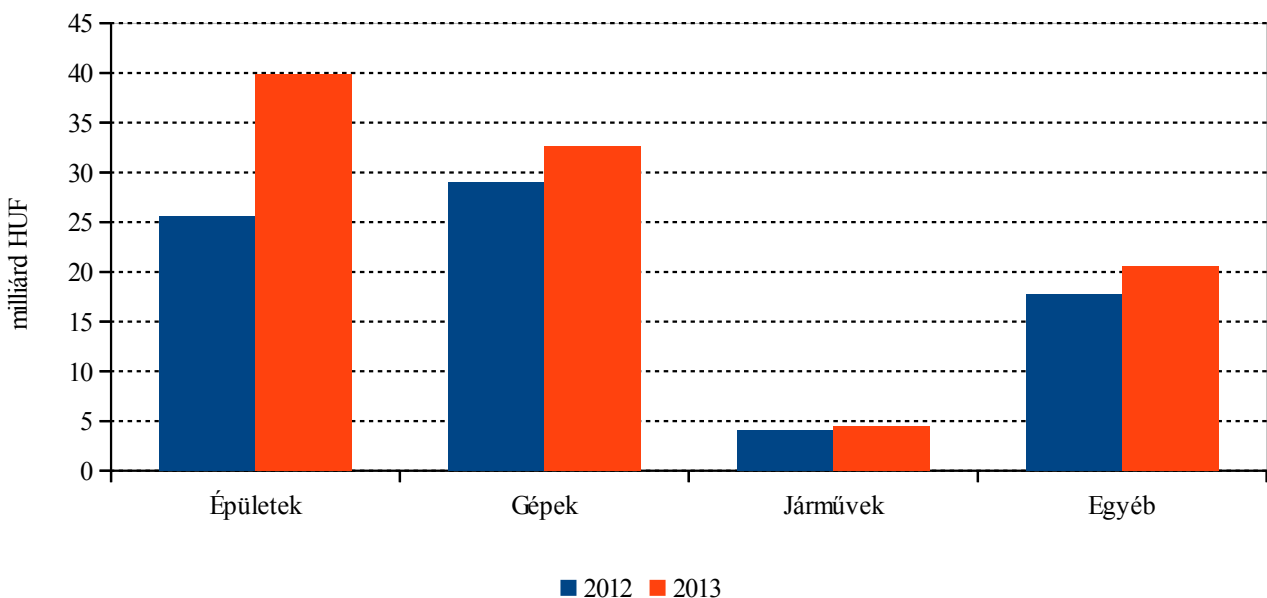
az intenzíven termesztett növényekre (pl. zöldségfélék) koncentrálódik az öntözés. A zöldségfélék közül legtöbb vízmennyiséget a csemegekukoricára, zöldborsóra, káposztára, paprikára öntözték ki 2013-ban.

Országosan a vízjogilag engedélyezett öntözhető terület mindössze 54 százalékát öntözték. Az öntözésre engedélyezett szántó 54, zöldségfélék területének 59, a gyümölcsösök 54, a szőlő területének 6 százalékán végeztek vízpótlást. A gyepterületén azonban költséghatékonyság miatt nem öntöztek. A halastavak feltöltésére az összes felhasznált vízmennyiség 34 százalékát fordították.

A beruházások várható alakulása a mezőgazdaságban 2013-ban

A mezőgazdasági beruházások várható értéke az előzetes adatok alapján 2013-ban 27 százalékkal nagyobb az előző évi tényadatokhoz képest. Ezen belül az alaptevékenységre jutó beruházás volumene 22 százalékkal magasabb, mint 2012-ben, az épületekre és építményekre 36, gépekre és berendezésekre 11 százalékkal többet fordítanak a vállalkozások. Beruházásaik legnagyobb részét az épületek és építmények teszik ki (41%), azok állománya az előző évihez képest jelentősen emelkedik.

4. ábra: **Beruházások teljesítményértékének alakulása 2013-ban**

Forrás: AKI Statisztikai Osztály

Ennek oka, hogy a növénytermesztés mellett a lemaradásban lévő állattenyésztésben jelentősen növekedtek az épület és építmény beruházások. A sertés, a baromfi és a szarvasmarha ágazat beruházásainak bővülése elsősorban a beruházásokat elősegítő vissza nem térítendő támogatásoknak (állattartó telepek korszerűsítése) köszönhető.

A beruházásra fordított összeg 94 százaléka az alaptevékenységben kerül felhasználásra, melyből az állattenyésztés 67, növénytermesztés 31 százalékban részesedik. Az állattenyésztési beruházások értékének 30 százalékát tenyész- és igásállatokra, 49 százalékát épületekre és egyéb építményekre, 18 százalékát gépek és berendezések fejlesztésére fordítják az adatszolgáltatók. A növénytermesztésben az elmúlt évekhez hasonlóan leginkább gépekre és berendezésekre költenek a vállalkozások. A gazdaságok alaptevékenységen kívüli beruházásait 2013-ban várhatóan azonos szinten fogják tartani, azok részesedése az összes beruházásból így az egy évvel korábbi szinten marad (6%). A beruházások finanszírozása a következőképpen alakul: saját forrás 50 százalék, támogatások 27 százalék, banki hitel 21 százalék és a fennmaradó 2 százalék az egyéb kölcsön és hozzájárulás. A támogatásból finanszírozott beruházások emelkedtek az előző évihez képest, 2012-ben még 19 százalékát adták a beruházások forrásának, ezzel szemben idén már 27 százalékát. A növénytermesztésre várhatóan 112 millió forinttal (0,4%-kal), az állattenyész-

tésre 20 milliárd forinttal (32%-kal) költenek többet a cégek 2013-ban. A 19 főnél több alkalmazottat foglalkoztató halászati vállalkozásoknál a beruházások értéke rendkívül alacsony, az összes mezőgazdasági beruházás mindössze 0,07 százaléka.

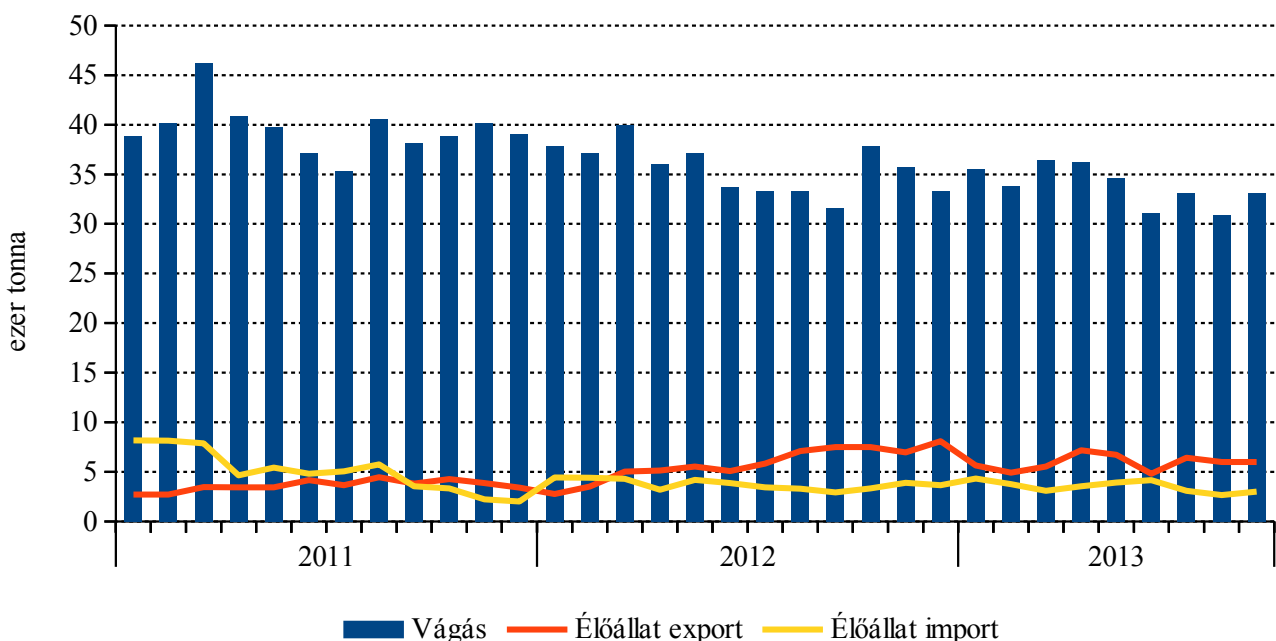
Állatvágások a hazai vágóhidakon

A vágóhidakon 2013 I-III. negyedévében 67 ezer darab szarvasmarhát vágtak le, ami 4,4 százalékkal kevesebb, mint 2012 I-III. negyedévében. Élősúlyban számítva a vágás 34 ezer tonnát tett ki, 5 százalékkal csökkent a bázisidőszakhoz mérten.

A külkereskedelem visszaesett, a 2013 első kilenc havi adatok az élőmarha export jelentős (24 százalékos) és az import ennél valamivel kisebb mértékű (23 százalékos) csökkenését mutatják, így a külkereskedelem egyenlege romlott az egy évvel korábbihoz képest. Az élő marha kivitele főként Ausztria, Görögország és Horvátország felé, a behozatal Románia, Hollandia és Szlovákia felől történik.

Vágósertésből 2013. I-III negyedévében 2,7 millió darabot vágtak, 3,9 százalékkal kevesebbet, mint 2012. év azonos időszakában. A levágott állatok élősúlya 4,8 százalékkal csökkent, vágósúlya 5,9 százalékkal volt alacsonyabb.

5. ábra: Vágóhidak sertés vágása és külkereskedelme élősúlyban

Forrás: AKI Statisztikai Osztály

A sertéskivitel élősúlyban számolva meghaladta az 53 ezer tonnát, 8 ezer tonnával nőtt, a behozatal eközben 2 ezer tonnával csökkent az egy évvel korábbi adatokhoz képest.

Az élő sertés behozatala legfőképpen Hollandiából, Szlovákiából és Lengyelországból történik, a kivitel fő iránya Románia, Szlovákia és Ausztria.

A bejelentett juhvágások száma 2012 I-IX. hónapjához képest 10 százalékkal nőtt. A vágáskori egyed átlag-

súly 35,3 kilogramm, ami 10,7 százalékkal magasabb, mint egy éve.

A baromfivágás 2013 első kilenc hónapjában 123 millió darab volt, egy év alatt 2,9 millió darabbal, 2,3 százalékkal csökkent. A vágóbaromfi több mint háromnegyede a vágócsirke, amelynek vágása 2,3 százalékkal esett vissza.

1. táblázat: Élőállat vágások alakulása

Megnevezés	2013. I-IX.			2013. I-IX./2012. I-IX.		
	darab	élősúly tonna	vágósúly tonna	darab	élősúly	vágósúly
Változás százalékban						
Szarvasmarha összesen	66 743	34 133	17 386	95,6	95,0	94,8
Sertés összesen	2 743 998	304 964	245 632	96,1	95,2	94,1
ebből: anyakoca	66 729	14 550	11 704	114,7	118,0	115,5
Juh összesen	10 732	379	185	110,0	110,7	109,7
Ló összesen	186	92	56	84,5	86,3	91,1
Vágóbaromfi összesen	122 989 185	372 496	293 170	97,7	95,9	96,1
ebből: csirke	94 972 952	219 560	172 916	97,7	98,8	98,7
tyúk és kakas	1 777 111	3 806	2 965	138,1	119,3	120,2
liba	4 232 738	24 596	19 149	89,8	89,8	90,8
kacsa	17 270 032	58 865	46 524	101,5	103,1	104,6
pulyka	4 732 349	65 656	51 608	83,7	83,5	83,4
Nyúl összesen	3 166 117	8 160	4 606	98,3	99,8	99,6

Forrás: AKI Statisztikai Osztály

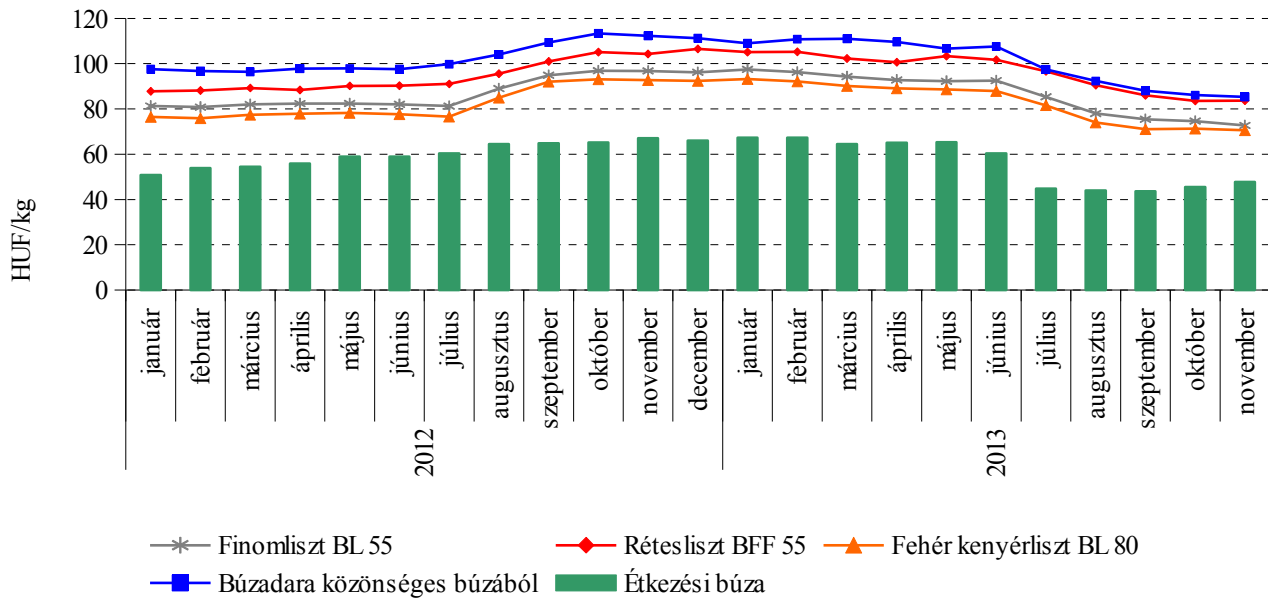
Termelői és feldolgozó értékesítési árak

A világ búza- és kukoricatermelése várhatóan minden eddigit felülmúl a 2013/2014. gazdasági évben, ezért a termények világpiaci ára az egy évvel korábbinál 8-15 százalékkal alacsonyabb volt 2013. január-november között. A chicagói árutőzsdén (CME/CBOT) a búza fronthavi jegyzése a január eleji 280-290 USD/tonna sávból 230 USD/tonna körüli szintre ereszkedett szeptember közepére. Ezt követően nem csökkent tovább a termény tőzsdei ára, 260 USD/tonnára visszakorrigált októberben, majd novemberben 240 USD/tonna szinten stabilizálódott. Ennek legfőbb oka, hogy a rekord szintű globális kibocsátás ellenére a fogyasztás is dinamikusan nő, így az átmenő készletek előreláthatóan továbbra is

szűkösek maradnak. Minden idők legnagyobb globális kukoricatermését jelzik a prognózisok a folyó szezonnra, ami az ételmezési és takarmányozási célú felhasználás növekvő igényeinek kielégítése mellett a készletek feltöltéséhez is elegendőnek mutatkozik. Ezért Chicagóban a termény fronthavi jegyzése három évvel korábbi szintre, 160 USD/tonnára gyengült novemberre.

Magyarországon a nemzetközi trendeknek megfelelően csökkent a gabonafélék ára a fizikai piacokon. Az AKI PÁIR adatai alapján az étkezési búza termelői ára csaknem 20 százalékkal, a takarmánykukoricáé 16 százalékkal volt alacsonyabb 2013. január-november átlagában, mint az előző év azonos időszakában. A liszt feldolgozó értékesítési árában is érvényesült a negatív irányú tendencia: a terméket az egy évvel korábbihoz képest 15 százalékkal alacsonyabb áron kínálták a malmok a vizsgált hónapok átlagában.

6. ábra: Az étkezési búza termelői ára és a lisztek feldolgozó értékesítési ára Magyarországon

Forrás: AKI PÁIR

Az európai változásokat követve a repcemag termelői ára közel 20 százalékkal volt alacsonyabb 2013 első tizenegy hónapjában, mint egy évvel korábban, míg a napraforgómagot 13 százalékkal magasabb áron lehetett felvásárolni az idén, mint 2012. január-november között.

A palackozott napraforgóolaj feldolgozó értékesítési ára az előző év azonos időszakához képest 7 százalékkal emelkedett a megfigyelt hónapokban.

Az Európai Unióban a vágósertés termelői ára 2013. január-november között 3,3 százalékkal volt magasabb, mint a tavalyi év azonos időszakában. A magyarországi sertésárak az előző évekhez hasonlóan, az idén is követték az uniós árak tendenciáját. A hazai termelésből származó vágósertés termelői ára 495 forint/kg hasított súly volt 2013. január-november között, ami 4,5 százalékos emelkedést jelent 2012 első tizenegy hónapjának átlagárához viszonyítva. A hízósertés kínálatának szűkülése miatt a vágóhidak az EU más tagországaiból vásárolták a vágáshoz szükséges alapanyag egy részét. Az importból származó sertések vágóhídi belépési ára 2013. január-november között 4,9 százalékkal volt alacsonyabb, mint a Magyarországon hizlaltaké. A frankfurti árutözsde jegyzési árai alapján a következő hetekben a sertésárak stagnálására lehet számítani.

A 2013. évet jellemző szélsőséges időjárás a zöldség- és gyümölcságazatra is rányomta bélyegét a hozá-

mok csökkenését, illetve a termesztési költségek emelkedését eredményezve.

A Budapesti Nagybani Piacon a belföldi termesztésű zöldségféléket – a kisebb kínálat hatására – magasabb termelői árak jellemezték 2013. 38-49. hetében, mint 2012 azonos időszakában: a burgonya termelői ára 10 százalékkal, a petrezselyemgyökéré 36 százalékkal, a barna héjú vöröshagymáé 42 százalékkal emelkedett. Ugyanakkor a fejes káposzta termelői ára 13 százalékkal csökkent, míg a sárgarépaé nem változott lényegesen a múlt évihez képest.

Becslések szerint az EU-ban 7 százalékkal több, 10,79 millió tonna almát takarítottak be az idén, mint 2012-ben. Magyarországon a kora tavaszi fagy, a gyors virágzás, a nyár eleji viharok és jégverések, illetve az aszály minőségi és méretbeli problémákhoz vezetett. A Budapesti Nagybani Piacon az Idared fajta termelői ára 2 százalékkal, a Jonathané 4 százalékkal csökkent 2013. 38-49. hetében az előző év hasonló időszakához viszonyítva. A Közösségben és Magyarországon is több körte termelt az idén, mint 2012-ben. A Budapesti Nagybani Piacon a Vilmos körtefajta termelői ára 3 százalékkal emelkedett. A belpiaci dióbél termelői ára 2 százalékkal volt magasabb 2013. 38-49. hetében, mint egy esztendővel korábban.

2. táblázat: A fontosabb mezőgazdasági termékek termelői ára

Megnevezés	Mérték- egység	Ár		Változás (százalék)
		2012. január-november	2013. január-november	
Étkezési búza	HUF/tonna	61 380	49 509	80,7
Takarmánykukorica	HUF/tonna	55 588	46 685	84,0
Napraforgómag (ipari)	HUF/tonna	118 124	133 253	112,8
Repce	HUF/tonna	138 744	112 721	81,2
Vágósertés (valamennyi ka- tegória)	HUF/kg hasított meleg súly	473,4	494,7	104,5
Vágócsirke	HUF/kg élőszűly	267,0	294,6	110,3
Nyers tehéntej ^{a)}	HUF/kg	85,5	94,1	110,1

^{a)} január-október

Forrás: AKI PÁIR

3. táblázat: Néhány termék feldolgozó értékesítési ára

Megnevezés	Mérték- egység	Ár		Változás (százalék)
		2012. január-november	2013. január-november	
Finomliszt	HUF/kg	87,5	74,5	85,1
Napraforgóolaj, palackozott	HUF/liter	297,0	285,9	106,7
Sertés comb, csont nélkül	HUF/kg	842,4	919,9	109,2
Friss csirke egészben	HUF/kg	464,0	496,7	107,1
Étkezési tojás	HUF/darab	24,3	20,6	84,7
2,8% zsírtartalmú 1 l-es polytej	HUF/liter	132,3	141,3	106,8
2,8% zsírtartalmú 1 l-es dobozos tej	HUF/liter	140,1	149,1	106,4
Trappista sajt	HUF/kg	1 020,4	1 162,8	114,0

Forrás: AKI PÁIR

4. táblázat: Néhány belföldi termesztésű zöldség- és gyümölcsfaj termelői ára a Budapesti Nagyban Piacon

HUF/kg

Megnevezés	2012. 38-49. hét	2013. 38-49. hét	Változás (százalék)
Alma (Idared)	141	138	97,9
Alma (Jonathan)	135	129	95,5
Körte (Vilmos)	324	335	103,4
Dióbél	2 167	2 217	102,3
Burgonya	101	111	109,7
Sárgarépa	98	96	98,2
Petrezselyemgyökér	341	464	136,0
Vöröshagyma (barna héjú)	75	106	141,8
Fejes káposzta (fehér)	91	79	86,9

Forrás: AKI PÁIR

5. táblázat: **Néhány haltermék bruttó fogyasztói ára 2013. 50. héten**

Megnevezés		Fogyasztói piacok						Kereskedelmi láncok (árfelmérés időpontja: december 10.)			
		Bp. Fővám téri csarnok	Bp. Lehel téri csarnok	Kecskemét	Pécs	Székesfehérvár	Győr	Debrecen	Auchan-Budaörs	Tesco-Budaörs	Metro-Budaörs
Élő	ponty	1 050	1 050	950	1 050	1 080	1 010	1 099	795 ^{b)}	899 ^{b)}	888
	pontyszelet	1 600	1 680	1 800	1 590	1 750	1 740	2 000	1 998	1 999	1 396 ^{b)}
Friss	bőrös afrikai harcsa filé	2 600 ^{a)}	2 500 ^{a)}	2 300	2 290	-	2 285 ^{a)}	2 099	2 299	2 299	1 695 ^{a),b)}
	busa törzs	800	960	600	1 190	1 250	940	1 100	949	949	761
	busa szelet	750	920	1 000	890	1 250	1 100	1 200	948	949	888 ^{b)}
	lazac filé	4 200	4 800	3 300	4 400	-	4 445	3 999	4 299	3 799	3 415 ^{b)}

^{a)} Nyúzott ^{b)} Akciós ár

Forrás: AKI Statisztikai Osztály

6. táblázat: **Mezőgazdasági ráfordítások árindexei és az agrárrolló**

Megnevezés	az előző év azonos időszaka = 100 százalék		
	2011	2012	2013
	január-szeptember		
Vetőmag	113,8	100,2	107,4
Energia	112,3	108,3	97,9
Műtrágya	126,3	114,2	97,6
Növényvédő szerek	100,0	107,7	104,0
Állatgyógyászat	102,3	104,5	105,4
Takarmány	134,5	104,2	113,5
Mezőgazdasági termékek termelői árindexe	128,5	111,0	100,0
Mezőgazdasági ráfordítások árindexe	114,6	105,6	104,6
Agrárrolló (termelői árindex/ráfordítások árindexe)	112,1	105,0	95,6

Forrás: KSH

A KSH „Gyorstájékoztatója” szerint 2013. január–szeptemberben a mezőgazdasági termelés ráfordítási árai az előző év azonos időszakához viszonyítva 4,6 százalékkal nőttek, ami a folyó termelőfelhasználás ár-színvonalának 5,1 százalékos és a mezőgazdasági beruházások ár-színvonalának 1,6 százalékos növekedéséből tevődött össze.

Ugyan a folyó termelőfelhasználáson belül a takarmányok 13,5 százalékos ár-növekedése volt meghatározó az első háromnegyed évben, de júliustól kezdődően az árak már csökkentek. A július–szeptemberi időszakban a takarmányok ára 2,7 százalékkal volt alacsonyabb, mint az előző év azonos időszakában, ezen belül az egyszerű takarmányok ára 10 százalékkal csökkent, míg a keve- réktakarmányoké 3,1 százalékkal nőtt.

A műtrágyák ára 2013. január–szeptemberben 2,4 százalékkal csökkent az előző év azonos időszakához képest. A csökkenés jelentősebb volt az összetett műtrágyáknál (5%), az egyszerű műtrágyák ára 1,3 százalékkal volt alacsonyabb.

A mezőgazdasági felhasználású energia ára átlagosan 2,1 százalékkal csökkent az előző év azonos időszakához képest, ezen belül az üzemanyagok ára 1,7 százalékkal csökkent, míg a kenőanyagok ára 2,2 százalékkal emelkedett.

A növényvédő szerek és az állatgyógyászati készítmények árai nőttek: az előbbinél 4, az utóbbinál 5,4 százalékkal voltak magasabbak az árak, mint az előző év azonos időszakában.

A mezőgazdasági termelőiár-index és ráfordításiár-index hányadosa az agráröllő. E mutató értéke 2013. január–szeptemberben 95,6 százalék volt, azaz 2012 azonos időszakához viszonyítva a mezőgazdasági ráfordítási árak nagyobb mértékben emelkedtek, mint a termelői árak.

Kiskereskedelem

A KSH tájékoztatása szerint az országos kiskereskedelmi üzlethálózat, valamint a csomagküldő és internetes kiskereskedelem forgalma folyó áron 2013. szeptemberben 731 milliárd forint volt, 13 milliárd forinttal több, mint egy évvel korábban.

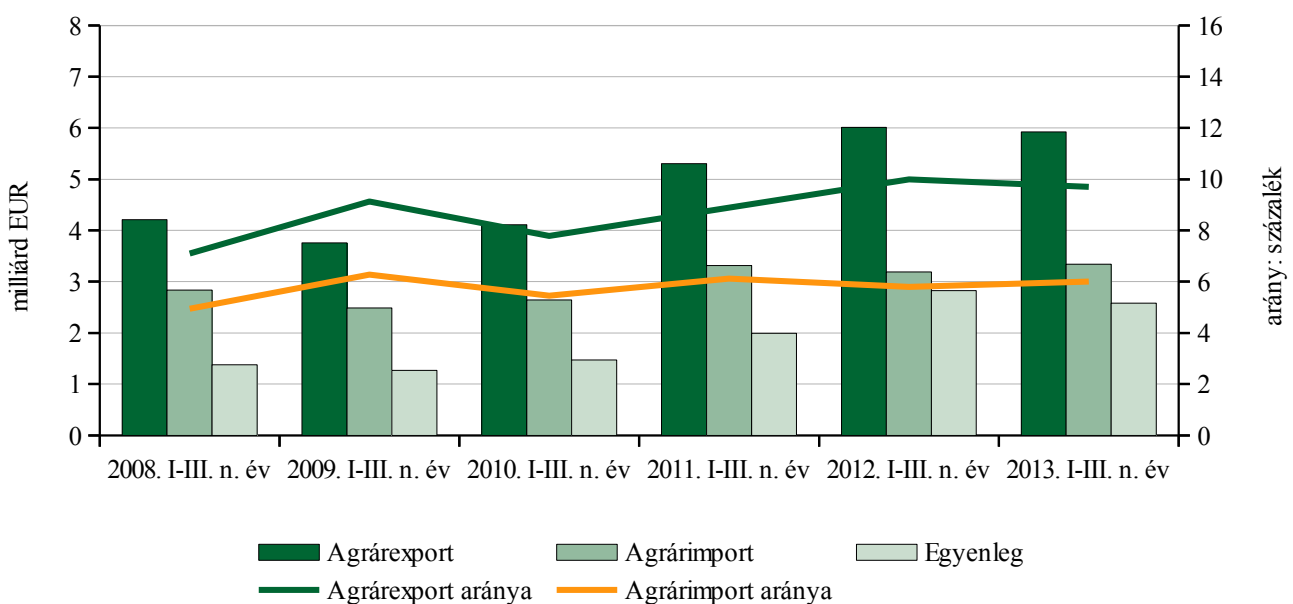
2013. szeptemberben az országos kiskereskedelmi forgalom közel fele az élelmiszer- és élelmiszer jellegű vegyes üzletekben (43,4%), több mint egyharmada (36,6%) a nem élelmiszer-kiskereskedelemben, a fennmaradó 20 százalék pedig az üzemanyag töltőállomások hálózatában realizálódott.

A kiskereskedelmi forgalom volumene szeptemberben 0,3 százalékkal nőtt az előző év azonos időszakához viszonyítva. Az élelmiszer- és élelmiszer jellegű vegyes kiskereskedelemben a forgalom volumene szeptemberben 0,4 százalékkal csökkent. Az élelmiszer-kiskereskedelmen belül a forgalom döntő hányadát (82,2%) az élelmiszer jellegű vegyes üzletek adták, ahol az értékesítés volumene 7,4 százalékkal csökkent, miközben az élelmiszer-, ital-, dohányáru-szaküzleteké – a dohány-kiskereskedelmet érintő jogszabályi változások miatt – 57,7 százalékkal volt több, mint 2012. szeptemberben.

Külkereskedelem

Magyarország 2013. I-III. negyedévi élelmiszer-gazdasági kivitelének értéke 5922 millió euró, a behozatal értéke 3339 millió euró volt. A kivitel értéke 1,5 százalékkal kevesebb, a behozatalé 4,7 százalékkal több volt, mint 2012 azonos időszakában. Az agrár-külkereskedelmünkből származó aktívum 2583 millió eurós értéke 9 százalékkal alacsonyabb, mint egy évvel korábban.

7. ábra: Az agrár külkereskedelem alakulása

Forrás: KSH adatok alapján az AKI Statisztikai Osztályán készült összeállítás

A gabonafélék és olajos-magvak exportértéke csökkent a leginkább 2013 első kilenc hónapjában, 2012 azonos időszakával összehasonlítva. A gabonafélék értéke 352 millió euróval (-28 százalék), az olajos-magvak 194 millió euróval (-36 százalék) lett kevesebb.

Az Európai Unió tagországaiba irányuló kivitelünk euróban számított értéke 1,5 százalékkal csökkent, míg az innen érkező import 5 százalékkal emelkedett. Így ebben a viszonylatban 2012 első három negyedévéhez képest 11 százalékkal kisebb, 1948 millió eurós aktívum keletkezett.

Az EU régi tagországaiba irányuló agrártermékek exportértéke 2 százalékkal magasabb, ellenben a 2004 óta csatlakozott új tagországok piacaira irányuló agrár-exportunk 6 százalékkal alacsonyabb, mint egy évvel ezelőtt. A régi és az új EU tagállamokban feladott áruk értéke 6, illetve 5 százalékkal csökkent. Mindezek eredményeként, agrár-külkereskedelmünk aktívuma a régi tagországok esetében 5 százalékkal (56 millió euróval), az új tagországok esetében 17 százalékkal (181 millió euróval) csökkent.

2013. január-szeptemberi időszakában Németországba, Romániába, Ausztriába és Olaszországba, valamint Szlovákiába kerültek legnagyobb értékben agrártermékek. Az első öt legnagyobb piacra irányuló agrár-exportunk a teljes magyar agrárkivitel értékének több mint felét adta.

A legnagyobb exportpiacunk Németország volt, ahová 870 millió euró értékben szállítottunk. A kivitel értéke a bázisidőszakhoz viszonyítva 9 százalékkal nőtt, és a teljes magyar agrár-export 15 százaléka került erre a

piacra. Bár negyedére esett a kukorica kivitt mennyisége, etilalkoholból az egy évvel ezelőtti mennyiség több mint másfélszeresét szállítottuk, 75 százalékkal nagyobb értékben. Az árbevételünk közel tizedét az etilalkohol exportja révén értük el. Igen magas árbevételt eredményezett még a búza, az állati takarmány, a repce, a napraforgóolaj, valamint a baromfihús exportja.

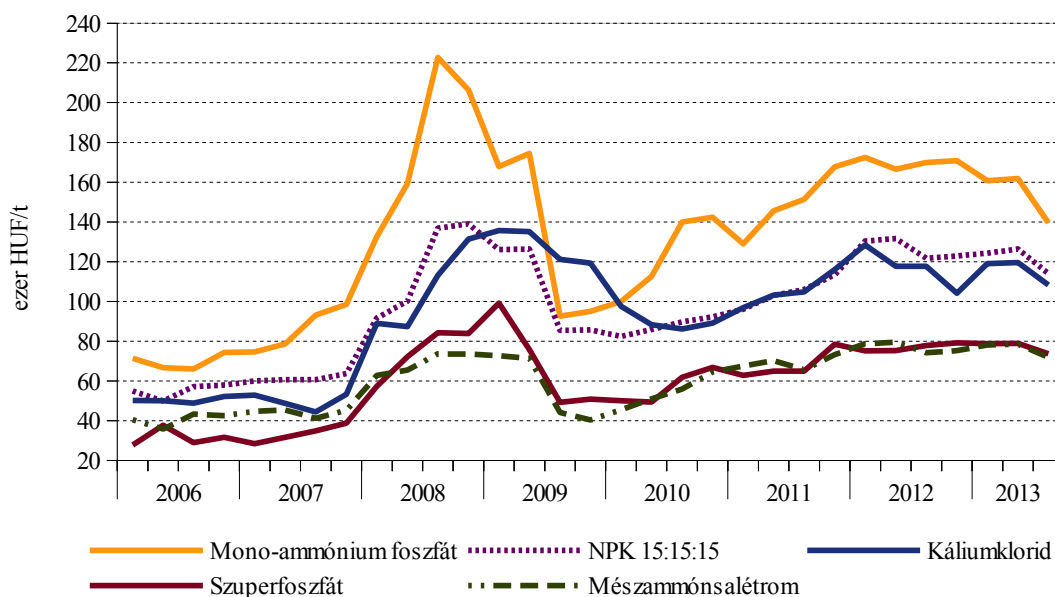
2013. január-szeptemberi időszakában Románia volt a második legfontosabb piacunk 12 százalékos részesedéssel. Az export értéke a bázis időszakhoz viszonyítva 6 százalékkal csökkent.

Az import 60 százaléka öt országból érkezett. Németország volt a legjelentősebb szállítónk 20 százalékos részesedéssel. Az itt feladott agrártermékek értéke közel 680 millió eurót tett ki. A második, harmadik helyre Lengyelország és Szlovákia került 12, illetve 11 százalékos részesedéssel. Hollandia és Ausztria csaknem azonos, 285-281 millió euró értékben szállított agrár- és élelmiszeripari termékeket hazánkba.

A műtrágya értékesítés alakulása 2013. I-III. negyedévben

2013 I-III. negyedévében a közvetlenül mezőgazdasági termelők részére értékesített műtrágya mennyisége 999 ezer tonna, értéke 98 milliárd forint volt. A vizsgált időszakban az értékesített mennyiség 16 százalékkal, az érték 14,5 százalékkal emelkedett, az átlagár 2,4 százalékkal mérséklődött 2012 azonos időszakához képest.

8. ábra: Néhány fontosabb műtrágya árának alakulása negyedévenként

Forrás: AKI Statisztikai Osztály adatgyűjtése alapján

A mezőgazdasági termelők által 2013 I-III. negyed- évében vásárolt műtrágya nitrogén-foszfor-kálium (NPK) hatóanyag tartalma 338 ezer tonna volt, 13 százalékkal több, mint egy évvel korábban. A nitrogén és a foszfor hatóanyag 15 százalékkal, a kálium hatóanyag tartalom 3 százalékkal haladta meg egy évvel korábbi szintet. Az NPK hatóanyag megoszlása 70:15:15 volt.

Természetes súlyban vizsgálva, a közvetlenül mező- gazdasági termelőknek értékesített 999 ezer tonna mű- trágyából 754,5 ezer tonna egykomponensű, 244,5 ezer tonna pedig összetett műtrágya volt. Az egykomponen- sű, illetve az összetett műtrágyák aránya 85:15 volt, azonos az egy évvel korábbival. Egyszerű nitrogén mű- trágyából 724 ezer, kálium műtrágyából pedig 28 ezer tonna fogyott 2013 vizsgált időszakában. Az egykompo-

nensű foszfor műtrágya értékesített mennyisége a jelen- tések alapján 2,2 ezer tonna volt ebben az időszakban. Az egyszerű műtrágyák körében a nitrogén műtrágya mennyisége 16 százalékkal, a káliumé 31 százalékkal emelkedett, míg a foszfor műtrágya mennyisége 31 szá- zalékkal elmaradt az egy évvel korábbitól.

A kiemelt műtrágyák átlagára csökkent a harmadik negyedévben az előző negyedévihez képest. Az itt meg- jelenített egyszerű műtrágyák körében 7-10 százalékos volt a csökkenés, az NPK 15:15:15-ös összetétel ára 10, míg a MAP ára 14 százalékkal volt alacsonyabb, mint az előző negyedévben. 2012. III. negyedévéhez viszonyít- va is a MAP ára csökkent legjobban (-18%), a többi ki- emelt műtrágya ára 3-8 százalékkal mérséklődött.

II. Mi történt az agrárgazdaságban?

A második fejezetben az elmúlt három hónap főbb agrárgazdasági híreit közöljük egy-egy bekezdés erejéig.

Januártól egységes agrárstatisztikai információs rendszer működik

Januártól interneten elérhető, egységes agrárstatisztikai információs rendszer váltja fel az eddig papír alapon működőt. 497,6 millió forintos uniós támogatással valósult meg a fejlesztés.

A projekt az Agrárgazdasági Kutató Intézet (AKI) vezetésével, a Nemzeti Agrárszaktanácsadási, Képzési és Vidékfejlesztési Intézet (NAKVI) és a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal (NÉBIH) együttműködésével jött létre.

Az új rendszer összehangoltan működik a Piaci Árinformációs Rendszerrel (PÁIR), valamint a vágóhídi minősítési adatok nyilvántartásának és feldolgozásának informatikai rendszerével (OVMR).

A fejlesztés megkönnyíti az ágazati szereplők, az agrárirányítás és az agrárkutatás munkáját a feldolgozott információk széleskörű hozzáféréseinek biztosításával.

Az Agrárstatisztikai Információs Rendszer (ASIR) statisztikai adatgyűjtési feladatokat lát el az Országos Statisztikai Adatgyűjtési Program keretében. Ez az adatgyűjtés részben EU-s előírások alapján kötelezően végrehajtandó, részben pedig az állami intézményrendszer által támasztott, valamint a szakmai, kutatói igények kielégítését szolgálja.

Rekordot dönthet a Németországba irányuló magyar agrárkivitel

Minden korábbinál magasabbra emelkedhet az idén Magyarország Németországba irányuló agrárkivitele és az agrár-külkereskedelmi mérleg többlete német vonatkozásban. Végleges adatok egyelőre a január-szeptemberi időszakról vannak, de ha az év utolsó részében a sokévi átlaghoz illeszkedően zajlanak a folyamatok, akkor 2013 még az "igen kiváló" előző évi eredményeket is felülmúlja. A történelmi rekordok éve lehet ez a magyar-német agrárkapcsolatokban.

A versenyképesség javításában látják a tejágazat jövőjét a szakemberek

Az európai uniós kvótarendszer megszűnését követően a magyar tej és tejtermék árakat az eddigiekhez képest sokkal inkább a világpiaci árak fogják meghatározni. Mindez komoly kihívást fog jelenteni a tejtermelő és tejfeldolgozó cégek számára, amelyre leginkább a szek-

tor versenyképességének növelése lehet a válasz. 2015. március 31-től megszűnnek az európai uniós kvóták, így a liberalizált piacon a magyar tej és tejtermék árak várhatóan még inkább együtt fognak mozogni a világpiaci árakkal. Mindez termelői és feldolgozó oldalán is komoly kihívásokat jelent.

Már igényelhető a módosított TÉSZ Forgóeszköz Hitelprogram

A Kormány döntésének megfelelően módosította az MFB Magyar Fejlesztési Bank Zrt. az Új Magyarország TÉSZ Forgóeszköz Hitelprogramot. Így az eredetileg 8 milliárd forintos keretösszeggel a zöldség-gyümölcs ágazat számára létrehozott hitelprogramból most már az egyéb mezőgazdasági, erdészeti és halászati termékpiályákon működő minősített elismeréssel rendelkező termelői csoportok is igényelhetnek forgóeszköz hitelt. A TÉSZ Forgóeszköz Hitelprogramban a futamidő legfeljebb 7 év, azon belül legfeljebb 4 éves tőketörlesztési türelmi idővel, a felvehető hitel összege legalább 50 millió forint, legfeljebb 250 millió forint lehet, a hitel felvételéhez önerő nem szükséges. A hitel kamata jelenleg 7,2 százalék.

Megkezdődött a juh-és kecske elektronikus jelölésre vonatkozó támogatások kifizetése

Decemberben közel 3200 gazdálkodó több mint 46 millió forintnyi támogatást kap az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból finanszírozott juh és kecske állatállomány elektronikus jelölés támogatása keretében. A támogatás normatív jellegű, állatlétszámtól független és degresszív, tehát összege az öt év alatt fokozatosan csökken. Míg a 2012-ben gyártott és beszerzett eszközök után 0,61 euró járt, most a 2013-ban gyártott és beszerzett egyedi jelölőeszközökre már csak 0,40 eurót kaphatnak az állattartók.

Egyre csökken a szerves trágya felhasználás

Szerves trágya ínségben szenvednek talajaink, országos méretekben folyamatosan csökken a felhasznált mennyiség. Míg az 1960-as években fele-fele volt a szerves és műtrágyák aránya a tápanyag-utánpótlásban, addig ma csupán 10-20 százalék közötti a szerves trágya részesedése. Amire pedig elsősorban nem is a talaj tápanyagtartalmának növelése céljából lenne szük-

ség, hanem az egyoldalú műtrágyahasználat miatt rohamosan romló talajszerkezet javítása miatt. Általa az egészséges talajéletet állíthatjuk helyre és tarthatjuk fenn. Ennek egyik fontos része a szerkezetjavítás: a szerves trágya a kötött talajt lazítja, a homokot erősíti. Ezzel összefüggésben kedvezően befolyásolja a talaj hő- és vízgazdálkodását.

Bioetanol-gyártás – új lehetőségek a takarmányozásban

Alapvetően a baromfiágazat számára járhat eddig nem várt előnyökkel az egyre jelentősebb méreteket öltő bioüzemanyag-előállítás. A keletkező gyártási melléktermékekből ugyanis takarmányként is hasznosítható magas fehérjetartalmú anyag kinyerését tette lehetővé egy forradalmian új eljárás. Eddig is ismert volt, hogy a bioetanol-gyártás során visszamaradó folyékony fermentum tápanyagban gazdag, de takarmányként való hasznosítására magas nyersrost-tartalma miatt a nem kérődő állatok esetében egyelőre csak korlátozottan volt lehetőség. A közelmúltban kidolgozott technológia már lehetővé teszi a nem kérődő állatok számára is hatékonyan emészthető élesztőfehérje-koncentrátum (ÉFK) elkülönítését a folyékony fermentumból.

GMO mentes marad Magyarország

Magyarország továbbra is mentes marad a génmódosított szervezetektől (GMO), e tekintetben ugyanis fennmarad a zéró tolerancia. A magyar GMO-stratégia lényeges eleme, hogy tiltja a génmódosított növények belföldi termesztésbe vonását. Továbbá ide tartozik a védzáradék bevezetése is, ami azt jelenti, ha az EU bármilyen genetikailag módosított növény termesztését engedélyezi, Magyarországnak lehetősége van attól eltérően dönteni.

Földeket ad vissza a honvédség

Országszerte mintegy 270, önálló helyrajzi számmal rendelkező ingatlant, legelőként, szántóként használható egykori löteret, gyakorlóteret ad át az idén a Magyar Honvédség a Nemzeti Földalaprak hasznosításra. A területeket pályázatással húszéves haszonbérletbe adják fiatal gazdáknak és gazdálkodó családoknak. A művelés alá vett földek bővülésétől a gazdálkodók számának növekedését és a helyben élők gyarapodását várják.

A Gallicoop Pulykadolgozó Zrt. tovább erősíti külföldi pozícióit

2013-ban belföldi piaci pozícióját megerősítette, ezzel párhuzamosan pedig a kiterjedt nemzetközi kapcsolatait tovább bővítette, amely révén a vállalat ambiciózus külpiazi tervekkel kezdi a 2014-es évet. A cég idén az export forgalom több mint 15 százalékos emelkedésére számít.

A Gallicoop Pulykafeldolgozó Zrt. már 2010-től a hazai pulykaágazat legnagyobb szereplője, és ezt a pozícióját a válság sem törte meg. Miután az ország második legnagyobb vágóhídja befejezte működését az év közepén, a Gallicoop még inkább megkerülhetetlen szereplőjévé vált a hazai baromfiágazatnak: a pulykahús értékesítésben betöltött piaci részesedését a tavalyi 37,5 százalékról egy év alatt 43,5 százalékra, a pulykahús értékesítést pedig közel 25 ezer tonnára növelte, ami 14 százalékkal több a 2012-es mennyiséghez képest.

Eltörlik a 300 hektáros földplafont

Megszűnik a családi gazdaságok 300 hektáros eddigi maximális birtokméreti korlátja, így esélyt kaphatnak a kis gazdaságok a földjeik bővítésére. A mostaninál legalább négyszer nagyobb területük is lehet.

Az 1994-es földtörvény azért válik feleslegessé, mert december 15-től négy fázisban életbe lép a nyáron elfogadott sarkalatos (kétharmados) új földforgalmi törvény, amely fokozatosan felváltja a mostani földszabályozást. A jelenlegi földtörvényt azonban mégsem a földforgalmi törvény, hanem az annak kiegészítéseként készülő, egyszerű parlamenti többséget igénylő újabb földügyi törvény helyezi majd hatályon kívül, amelyet a napokban nyújtott be az Országgyűléshez a kormány.

Magyar borok rendhagyó bemutatója Ausztriában

A Magyar Turizmus Zrt. ausztriai képviselete Magyarország bécsi nagykövetségével és az esztergomi Primás Pincével együttműködve exkluzív adventi borvacsorára és borbemutatóra invitálta szakmai és üzleti partnereit, amely során a pince prémium borai kerültek terítékre. Az estre a magyar nagykövetség márványtermében került sor.

A magyar külképviseletek a közel 70 fő részvételével tartott, egész estét betöltő borbemutatót azzal a céllal és szándékkal rendezték, hogy egy adott tematika köré szervezett borbemutató sorozattal megismertessék és elismertessék a magyar borokat Ausztriában.

III. Szemelvények az AKI kiadványaiból

Ebben a fejezetben az AKI gondozásában megjelent tanulmányok, háttéranyagok, agrárgazdasági információk fontosabb megállapításait ismertetjük.

Horvátország az EU-ban

Horvátország 2013. július 1-jén csatlakozott az EU-hoz, így a 28 tagúvá bővült Európai Unió részesedése az exportértékből 85 százalék, az importértékből 94 százalék volt. Az exportérték némileg elmaradt az egy évvel korábbtól, az importérték 6 százalékkal emelkedett. Az import értéke a régi és új tagállamok esetében egyaránt 6 százalékkal bővült, az export azonban a régi tagállamok esetében az előző évi szinten maradt, az új tagállamok estében 4 százalékkal csökkent.

Horvátország 2013. július 1. előtt az egyik legfontosabb EU-n kívüli partnerünk volt, csatlakozása 1,5-2 százalékkal emeli az EU részesedését az agrár-külkereskedelmi forgalomban. A 2000-es évek elejétől kezdődően Horvátország részesedése az exportértékből csökkenő, az importértékből növekvő tendenciát mutat. Az exportarány a 2000-es évek elején 3,5-4 százalék, az importarány 0,5 százalék körüli volt. Tíz év elteltével az export aránya felére csökkent, az importé háromszorosára nőtt. Ez azt jelenti, hogy a Horvátországba irányuló exportunk bővülése elmaradt a teljes agrár-export növekedésétől, a horvát import viszont dinamikusan emelkedett.

Az utóbbi években a Horvátországba irányuló exportunk fontosabb exportcikkei: szőlő-, illetve gyümölcs-cukor, állati takarmány, sertés- és baromfihús, nyerstej, üdítőital, repceolaj, kukorica, élősertés, szarvasmarha. A horvát importunk abszolút meghatározó terméke a répacukor, amely az innen érkező behozatal értékének akár kétharmadát-negyötödét adja évente. A cukor mellett kisebb értékben érkezik még fagylalt, ásványvíz, üdítőital, mártás-szószféle, melasz.

Az utóbbi időben színesebb lett az exportcikk-palettája, egy évvel korábban mintegy 100, 2013 első hét hónapjában 125 féle terméket szállítottunk Horvátországba. Az előző év azonos időszakához viszonyítva 12 millió euróval nőtt a tejexport értéke és emelkedett a sajt-kivitel, illetve megjelent más tejtermék export is, mint pl. a tejföl és a vaj. A húsfélék (sertés- és baromfihús) kivitele 4 millióval haladta meg az egy évvel korábbit. Szintén 4 millió euróval nagyobb értékben szállít-

tottunk állati takarmányt, és a napraforgó-olaj kiviteli értéke is jelentősen emelkedett.

Horvátország a magyar mezőgazdaság és élelmiszeripar számára fontos új felvevőpiac lehet, főleg a tejtermékek, gabonafélék, olajos magvak piacán várható bővülés, de a húsfélék, különösen a sertéshús, valamint az élő sertés kivitelének emelkedésére is számíthatunk.

A közösségi tejkvóta megszüntetésének várható hatásai

Az Európai Unió legtöbb térségében nem a tejkvóta, hanem más tényezők, úgymint a rendelkezésre álló mezőgazdasági terület nagysága, a finanszírozás költségei, a környezetvédelmi megkötések vagy a kiskereskedelem árharca korlátozták a tejtermelés növekedését az utóbbi években. A tejpiacon liberalizáló lépéseknek, valamint a globális kereslet dinamikus növekedésének köszönhetően a világpiaci folyamatok hatása az EU-ban tovább erősödik. Ezzel párhuzamosan megnő a szélsőséges ármozgások és a krízishelyzetek kialakulásának kockázata.

A kvótarendszer megszüntetése után az EU a várakozások szerint több tejet állít majd elő, noha nemzetközi mércével nézve a növekedés nem lesz kiugró. A kibocsátás elsősorban azokban a tagországokban lesz majd nagyobb, amelyekben az a kvótát már most megközelíti vagy meghaladja. Az EU a sajt és a tejsavó nemzetközi piacán ma a legversenyképesebb, e termékek piaci kilátásai pedig igen kedvezőek. A kivitel növekedése tovább enyhítheti a nyomást a belpiacon.

Az utóbbi években a hazai tejtermelés koncentrációja felgyorsult, emellett a termelés és az állomány stagnált, illetve enyhén növekszik. A tej- és tejtermék-export 2011 óta emelkedést mutat. Mindez arra utal, hogy egy kielevezettebb piaci helyzetben, a kvóták fokozatos emelésének időszakában Magyarország tejágazatában olyan koncentrációs, modernizációs és szelekciós folyamatok zajlanak, amelyek eredményeként – a kedvező közép-távú piaci előrejelzéseket figyelembe véve – fennmaradhat, sőt, akár enyhén növekedhet az utóbbi években tapasztalt tejtermelési szint.

IV. Az agrárgazdaságot jellemző adatok

Az Agrárgazdasági Figyelő negyedik fejezete csak táblázatokból álló, éves adatok összeállítását tartalmazza és az elmúlt 3 év összehasonlítását teszi lehetővé. Ez a rész állandó szerkezetű és minden negyedévben a legfrissebb adatok megjelenésének függvényében módosul.

7. táblázat: **A mezőgazdaság aránya a nemzetgazdaságban**

Év	A mezőgazdaság részaránya			Élelmiszeripari termékek, ital, dohányáru részaránya	
	GDP-termelésben	beruházásban	foglalkoztatottságban ^{a)}	foglalkoztatottságban	exportban ^{b)}
	folyó áron, %		%	folyó áron, %	
2010	3,0	4,8	4,5	3,3	6,9
2011	3,8	5,6	4,9	3,3	7,5
2012 ^{c)}	3,2	5,8	5,2	3,3	8,2

^{a)} A munkaerő-felmérés adatai (erdőgazdálkodással együtt).

^{b)} SITC (ENSZ Nomenklatura) szerint nem tartalmazza a nyersanyagokon belül az olajos mag és olajtartalmú, állati olaj és zsír, növényi olaj és zsír, feldolgozott állati és növényi melléktermékeket.

^{c)} Előzetes adat.

Forrás: KSH, AKI

8. táblázat: **Foglalkoztatottak száma nemzetgazdasági ágak szerint**

Megnevezés	2011		2012		2013	
	július-szeptember					
	ezer fő	előző év = 100%	ezer fő	előző év = 100%	ezer fő	előző év = 100%
Mezőgazdaság	194,5	109,1	207,1	106,5	195,7	94,5
Ipar	1 193,8	100,9	1 172,2	98,2	1 203,4	102,7
Élelmiszeripar	125,5	99,3	128,2	102,2	129,7	101,2
Nemzetgazdaság	3 855,9	100,9	3 935,5	102,1	3 989,6	101,4

Forrás: KSH

9. táblázat: Agrár- és vidékfejlesztési támogatások éves források szerinti teljesülése

Forrás	Támogatások		
	EU-s	hazai	összesen
millió HUF			
2009			
Nemzeti támogatások	-	120 280	120 280
EU társfinanszírozású támogatások	144 055	46 963	191 018
Közvetlen EU kifizetések	320 133	-	320 133
Összesen	464 188	167 243	631 431
2010			
Nemzeti támogatások	-	53 650	53 650
EU társfinanszírozású támogatások	116 417	40 013	156 430
Közvetlen EU kifizetések	283 772	-	283 772
Összesen	400 189	93 663	493 852
2011			
Nemzeti támogatások	-	64 914	64 914
EU társfinanszírozású támogatások	149 194	54 327	203 521
Közvetlen EU kifizetések	194 358	-	194 358
Összesen	343 552	119 241	462 793
2012			
Nemzeti támogatások	-	71 394	71 394
EU társfinanszírozású támogatások	169 257	61 338	230 595
Közvetlen EU kifizetések	347 991	-	347 991
Összesen	517 248	132 732	649 980
2013. évi aktuális előirányzat			
Nemzeti támogatások	-	78 806	78 806
EU társfinanszírozású támogatások	231 394	78 369	309 763
Közvetlen EU kifizetések	440 330	-	440 330
Összesen	671 724	157 175	828 899
2013. I-II. negyedévi kifizetés			
Nemzeti támogatások	-	31 151	31 151
EU társfinanszírozású támogatások	72 601	24 589	97 190
Közvetlen EU kifizetések	208 412	-	208 412
Összesen	281 013	55 740	336 753

Forrás: VM adatok alapján AKI szerkesztés

10. táblázat: **Földterület művelési ágak szerint**

	ezer hektár		
Megnevezés	2011	2012	2013
Szántó	4 322	4 324	4 326
Gyümölcsös	92	93	92
Szőlő	82	82	82
Gyep	759	759	759
Mezőgazdasági terület	5 337	5 338	5 340
Erdő	1 922	1 928	1 934
Nádas	65	66	65
Halastó	35	37	37
Termőterület	7 360	7 368	7 376
Művelés alól kivett terület	1 944	1 935	1 928
Földterület összesen	9 303	9 303	9 303

Forrás: KSH

11. táblázat: **Őszi vetésterület**

	ezer hektár		
Megnevezés	2011	2012	2013
Őszi vetés összesen	1 684	1 659	1 688
Gabonafélék vetése	1 411	1 462	1 471
ebből: búza	1 073	1 097	1 087
durumbúza	10	13	15
rozs	37	36	36
tritikálé	114	120	125
őszi árpa	178	196	209
Repce	272	197	217

Forrás: AKI Statisztikai Osztály

12. táblázat: Növénytermelés hozamai

Megnevezés	Betakarított mennyiség			Termésátlag		
	ezer tonna			tonna/hektár		
	2011	2012	2013	2011	2012	2013
Kalászosok	5 690	5 649	6 955
ebből: búza	4 107	4 013	5 143	4,2	3,8	4,7
árpa	988	989	1 098	3,8	3,6	4,1
Szántóföldi növények						
Burgonya	600	560	397	25,9	25,5	22,9
Cukorrépa	856	740	783	56,5	41,8	50,8
Szója	95	97	82	2,3	2,8	2,1
Napraforgó	1 375	1 270	1 509	2,4	2,1	2,5
Kukorica	7 992	4 421	6 774	6,5	3,9	5,6
Silókukorica és csalamádé	2 390	1 898	1 994	25,0	19,2	22,5
Zöldségfélék						
csemegekukorica	369	309	399	15,7	13,6	16,0
paradicsom	74	51	45	50,3	48,0	44,6
zöldpaprika	25	21	28	16,6	14,5	16,0
vöröshagyma	58	47	55	20,6	23,6	25,8
Gyümölcs						
őszibarack	43	24	53	7,8	4,4	9,8
alma	265	557	573	8,9	18,2	20,5
körte	18	14	21	7,4	5,7	8,2
szőlő	545	391	530	7,4	5,5	7,4

Forrás: AKI Statisztikai Osztály, KSH

13. táblázat: **Műtrágya értékesítés alakulása**

Megnevezés	2010	2011	2012
Műtrágya hatóanyagban, ezer tonna	385	413	438
Ebből: nitrogén	281	302	313
foszfor	46	51	59
kálium	58	60	66
Egy hektár mezőgazdasági területre kijuttatott hatóanyag, kg	72	77	83
Egy hektár szántó-, konyhakert-, gyümölcsös- és szőlőterületre kijuttatott hatóanyag, kg	84	90	96

Forrás: AKI Statisztikai Osztály

14. táblázat: **Az öntözés helyzetének alakulása az adott év októberéig**

Megnevezés	Vízjogilag engedélyezett öntözhető terület, hektár			Megöntözött alapterület, hektár			Kiöntözött vízmennyiség, ezer m ³		
	2011	2012	2013	2011	2012	2013	2011	2012	2013
Szántó	156 326	150 805	150 742	60 426	78 747	81 134	80 880	122 117	137 532
Gyümölcsös	12 672	11 796	10 697	5 582	5 832	5 767	5 650	5 090	13 677
Szőlő	406	406	405	26	24	24	26	24	21
Gyep	6 518	2 105	1 529	1 637	54		560	10	
Halastó	12 489	15 416	16 096	8 885	11 520	13 723	67 450	85 230	78 146
Egyéb (erdő, fásítás stb.)	12 965	13 479	15 602	2 880	3 514	3 722	8 895	5 264	2 848
Összesen	201 376	194 041	195 071	79 436	99 692	104 370	163 461	217 735	232 223

Forrás: AKI Statisztikai Osztály

15. táblázat: Főbb mezőgazdasági gépek értékesítése

Megnevezés	Értékesítés mezőgazdasági végfelhasználóknak ^{a)}		
	2011. I-III. negyedév	2012. I-III. negyedév	2013. I-III. negyedév
Kerekes traktorok	1 090	1 280	1 256
Gabonakombájnok	131	178	217
Önjáró rakodók	151	163	241
Talajművelőgépek	2 202	2 768	2 569
ekék	250	254	271
tárcsás talajművelők	264	345	351
magágykészítők	217	312	384
Vető- és ültetőgépek	433	636	789
gabonavető gépek	109	136	183
kukoricavető gépek	198	359	443
Tápanyag-visszapótlási gépek	493	685	668
műtrágyaszóró gépek	447	603	618
Növényvédő és -ápoló gépek	763	849	1 215
szántóföldi permetezőgépek	266	329	360
Betakarítógép adapterek	223	353	372
kukorica csőtörő adapterek	90	179	162
napraforgó betakarító adapterek	102	144	159
Szálaskarmány betakarítók	673	649	1 040
fűkaszák	450	409	542
rendkezelők, rendterítők	187	222	415
Bálázók	232	229	308
Mezőgazdasági pótkocsik	171	304	327

^{a)} Használtgép értékesítés, viszonteladás és külföldi – EU-s és EU-n kívüli – eladás nélkül.

Forrás: AKI Statisztikai Osztály

16. táblázat: Magyarország állatállománya

Megnevezés	ezer darab				
	2011		2012		2013
	június 1.	december 1.	június 1.	december 1.	június 1.
Szarvasmarha	691	694	733	753	758
Ebből: tehén	327	327	335	336	335
Sertés	3 142	3 025	2 912	2 956	2 892
ebből: anyakoca	220	210	205	199	194
Juh	1 154	1 081	1 168	1 147	1 164
ebből: anyajuh	832	821	840	836	810
Ló	76	74	76	76	62
Tyúk	37 930	32 865	34 690	30 071	33 577
ebből: tojó	10 744	11 743	10 257	12 071	11 256
Liba	3 537	1 187	3 338	1 082	3 963
Kacsa	5 293	4 436	4 517	4 242	4 630
Pulyka	3 221	2 999	3 146	2 799	2 236

Forrás: KSH

17. táblázat: Magyarország teljes haltermelése

Megnevezés	tonna							
	Tógazdasági haltermelés		Intenzív üzemi haltermelés		Természetesvízi zsákmány		Összesen	
	bruttó	étkezési	bruttó	étkezési	bruttó	étkezési	bruttó	étkezési
2010	18 559	12 306	2 115	1 938	6 216	6 006	26 890	20 251
2011	20 250	14 281	2 336	2 067	7 047	6 790	29 633	23 138
2012	19 111	13 163	2 349	1 970	6 717	6 294	28 177	21 427

Forrás: AKI Statisztikai Osztály, HAKI

18. táblázat: Becsült vadállomány

Megnevezés	ezer darab		
	2011	2012	2013
Gímszarvas	94,1	96,4	101,6
Dámszarvas	30,5	33,2	32,7
Őz	355,7	365,6	375,0
Muflon	11,5	12,3	13,2
Vaddisznó	105,8	109,8	120,2
Mezei nyúl	454,5	497,2	479,8
Fácán	612,8	678,8	611,1
Fogoly	24,8	22,8	17,7

Forrás: Országos Vadgazdálkodási Adattár

19. táblázat: **Vadállomány hasznosítás, teríték**

	ezer darab		
Megnevezés	2010	2011	2012
Gímszarvas	41,1	47,7	49,5
Dámszarvas	10,8	11,7	12,5
Őz	88,6	93,1	96,5
Muflon	3,4	3,5	3,8
Vaddisznó	112,4	128,9	158,6
Mezei nyúl	78,8	98,9	85,1
Fácán	306,5	375	328,6
Fogoly	2,2	2,2	2,8
Pénzügyi adatok (milliárd HUF)			
Bevétel	16,37	18,67	20,28
Összes kiadás	15,97	17,20	18,91
Ebből: mezőgazdasági vadkár	7,03	2,24	2,51
erdei vadkár	0,14	0,16	0,14
Eredmény	0,39	1,47	1,38

Forrás: Országos Vadgazdálkodási Adattár

20. táblázat: **Erdőterület, erdősültség**

	ezer hektár		
Megnevezés	2010	2011	2012
1. Földterület összesen	9 303	9 303	9 303
2. Erdőgazdálkodás alá vont terület összesen ^{a)}	2 046	2 051	2 055
Ebből:			
Faállománnyal borított terület	1 922	1 928	1 933
Erdőgazdálkodás alá vont területből:			
Állami tulajdonú erdők	1 063	1 064	1 064
Közösségi tulajdonú erdők	19	21	20
Magántulajdonú erdők	840	843	849
Erdősültség százalékban	20,7	20,7	20,8

^{a)} Megjegyzés: Az erdő művelési ágon kívül tartalmazza az utak vadlegelők stb. területét is.

Forrás: Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Központi Erdészeti Igazgatóság

21. táblázat: **A mezőgazdasági, vad-, erdőgazdálkodási és halászati társas vállalkozások jövedelemalakulása^{a)} és jövedelmezősége**

Megnevezés	2010	2011	2012
Adózás előtti eredmény, millió HUF	49 758	136 336	150 463
Árbevétel arányos jövedelmezőség, % (Adózás előtti eredmény/Nettó árbevétel)	3,7	8,6	8,6
Saját tőke arányos jövedelmezőség, % (Adózás előtti eredmény/Saját tőke)	4,2	10,3	10,2

^{a)} Adóbevallást készítő vállalkozások adatai alapján.

Forrás: NAV gyorsjelentés

22. táblázat: **Mezőgazdasági és élelmiszeripari termékek külkereskedelme (éves adatok)**

Megnevezés	millió EUR		
	2010	2011	2012
Export	5 843	7 193	8 075
Import	3 711	4 446	4 455
Egyenleg	2 133	2 747	3 620

Forrás: AKI Statisztikai Osztály, KSH

23. táblázat: **Az élelmiszeripar fontosabb adatai**

Megnevezés	2010	2011	2012
Kibocsátás, millió HUF	2 236 178	2 548 121	2 776 193
Bruttó hozzáadott érték, millió HUF	598 721	626 928	659 435
Árbevétel, millió HUF	2 600 677	2 893 989	3 120 213
Foglalkoztatottak, fő	91 526	91 033	93 681

Forrás: NAV gyorsjelentés

24. táblázat: **Főbb élelmiszeripari szakágazatok árbevétele és eredménye**

millió HUF

Szakágazatok	Értékesítés nettó árbevétele			Adózás előtti eredmény		
	2010	2011	2012	2010	2011	2012
Húsfeldolgozás, tartósítás	308 617	358 257	379 547	3 017	1 944	-2 644
Baromfi-hús feldolgozása, tartósítás	235 032	268 081	282 988	2 138	2 744	-931
Hús-, baromfi-hús-készítmény gyártása	109 732	107 864	107 714	3 291	-6 886	-2 543
Gyümölcs, zöldség feldolgozás	171 608	196 884	159 244	3 885	6 838	5 073
Tejtermék gyártása	209 112	218 312	267 976	-5 082	-6 526	236
Malomipari termék gyártása	123 943	137 777	114 360	1 005	5 297	3 515
Haszonállat-eledel gyártása	173 263	200 091	193 973	3 490	5 251	3 021
Hobbiállat-eledel gyártása	69 329	71 128	80 472	5 630	-334	3 764
Tésztafélék gyártása	37 181	39 297	35 274	570	4 021	1 805
Sörgyártás	84 811	125 893	133 794	2 533	-2 939	-11 746
Üdítőital gyártása	155 623	174 979	189 767	2 104	2 247	1 170
Dohányipar	156 746	168 397	194 595	774	-913	-2 403
Összes szakágazat^{a)}	2 761 227	3 147 250	3 272 674	61 424	38 073	48 919

^{a)} Tartalmazza a felsoroltakon kívüli szakágazatokat is.

Forrás: NAV

